

Utfärdare/Enhet Kommunal utveckling, Social välfärd och hälso- och sjukvård	Telefon	Datum 2024-12-13	Version 1	Sida 1 (24)
Projekt Länssamordning IBIC	Noteringar		Informationsklass	

SLUTRAPPORT LÄNSSAMORDNING IBIC - INDIVIDENS BEHOV I CENTRUM

Utfärdare/Enhet Kommunal utveckling, Social välfärd och hälso- och sjukvård	Telefon	Datum 2024-12-13	Version 1	Sida 2 (24)
Projekt Länssamordning IBIC	Noteringar		Informationsklass	

Innehållsförteckning

SLUTRAPPORT LÄNSSAMORDNING IBIC - INDIVIDENS BEHOV I CENTRUM	1
1. SAMMANFATTNING.....	3
2. PROJEKTFAKTA.....	5
3. BESKRIVNING AV HUR SLUTRAPPORTEN FRAMTAGITS.....	5
3.1. Genomförda möten.....	5
3.2. Övriga underlag och dokument som använts	5
4. VIKTIGA HÄNDELSE I PROJEKTET	6
4.1. Nätverk för processledare	6
4.2. Enkät - utvärdering av processledaruppdraget och nätverk för processledare	7
4.3. Individbaserad systematisk uppföljning	12
4.4. Individbaserad systematisk uppföljning – en pilotstudie i Mullsjö kommun	14
4.4.1. Följsamhet till IBIC i beslut som rör boendestöd	15
5. ANALYS OCH FÖRSLAG TILL FORTSATT ARBETE I KOMMUNERNA	18
6. PLANERAT/VERKLIGT UTFALL.....	20
6.1. Leveranser.....	20
7. AKTIVITETER FÖR ATT TILLVARATA ERFARENHETER OCH REKOMMENDATIONER. 22	
8. BILAGOR	23
8.1. Enkätfrågor 2024	23

Utfärdare/Enhet Kommunal utveckling, Social välfärd och hälso- och sjukvård	Telefon	Datum 2024-12-13	Version 1	Sida 3 (24)
Projekt Länssamordning IBIC	Noteringar		Informationsklass	

1. SAMMANFATTNING

Under 2021 och 2022 har länssamordning av IBIC (Individens behov i centrum) möjliggjorts genom projektledarresurs från Kommunal utveckling. Under 2022 beslutades om en förlängning av uppdraget till och med 2024.

Det här projektet tog sin början i en enkätundersökning 2021 där kommunerna fick beskriva sina utmaningar i arbetet med IBIC samt behov av länsgemensamt stöd genom Kommunal utveckling.

Därigenom skapades mål och syfte med uppdraget, nämligen att ge kommunerna stöd i implementering och rutinisering av IBIC samt genom utvärdering följa upp nyttan och värdet av IBIC som processororienterat arbetssätt. Begreppet rutinisering avser när ett arbetssätt integreras på djupet i verksamheten och etableras som en naturlig del av den ordinarie driften.

Uppdraget har inneburit nationell och regional omvärldsbevakning samt stöttning till kommunernas processledare eller övriga nyckelpersoner med kunskap och erfarenhet av att leda och arbeta med IBIC inom den egna organisationen.

En ny enkät har under 2024 utformats för att följa upp kommunernas arbete med IBIC sedan 2021 och jämföra dess resultat med varandra. Vilka lärdomar kan kommunerna hittills dra av arbetet med IBIC samt finns det behov av fortsatt stöd och i så fall vad?

Flera kommuner inom länet anser 2024 att IBIC som arbetssätt är implementerat då verksamhetssystemet Combine är uppbyggt utefter Socialstyrelsens övergripande processmodell som stödjer IBIC. Samtidigt finns uppfattningen i flera kommuner att Combine inte helt stödjer IBIC som arbetssätt, vilket bidragit till olika konfigurationer av Combine och "hemmalösningar" för att komma till rätta med problemen. Av den anledningen kan man utifrån enkätsvaren dra slutsatsen att det förekommer en ojämlig tillämpning av IBIC inom länet. Det är i sig inte unikt för Region Jönköping utan vanligt förekommande även i övriga landet enligt forskning från Nestor FoU (2021)¹. Trots det visar enkätresultaten ändå en likhet i att nästintill alla kommuner inom länet i dagsläget inte använder eller dokumenterar under samtliga processteg i Combine. Exempelvis används inte *Följa upp*- steget i Combine inom varken myndighet eller verkställighet, vilket är en funktion som i högre utsträckning möjliggör systematisk uppföljning för organisationen och ökad kvalitet för medborgaren.

Fortfarande är det även så att kommunerna generellt kommit längre med dokumentationen enligt IBIC på myndighet än i verkställighet. Myndighet har även kommit längre vad avser att rutinsera metoden än vad man har inom verkställigheten. Som en del i att rutinsera metoden anger flera kommuner att de inom myndighet använder sig av granskningsmallar i handläggningen samt för kollegiala dialoger för jämlik tillämpning av IBIC. Några kommuner har även särskilda processtödjare med syfte att fördjupa kunskapen om IBIC och stödja

¹ Nestor FoU (2021). Mångfacetterade förändringar i fragmenterade verksamheter. Hämtad 2024-10-15 från: [Mangfasetterad-forandring-i-fragmenterade-verksamheter-2021-1.pdf \(nestorfou.se\)](https://www.nestorfou.se/Mangfasetterad-forandring-i-fragmenterade-verksamheter-2021-1.pdf)

Utfärdare/Enhet Kommunal utveckling, Social välfärd och hälso- och sjukvård	Telefon	Datum 2024-12-13	Version 1	Sida 4 (24)
Projekt Länssamordning IBIC	Noteringar		Informationsklass	

kollegor. Det har av enkätresultatet inte framkommit att verkställighet har eller arbetar på liknande sätt för jämlik tillämpning av arbetssättet.

Under 2021 angav kommunerna pandemin som en bidragare orsak till uteblivna utbildningsinsatser för processledare och övriga medarbetare i verkställighet. Idag 2024 anges ekonomiska begränsningar utgöra det största hindret till utbildning och regelbunden fortbildning till processledare och övrig personal. Det är också en bidragande orsak till att processledarna idag jämfört mot 2021 upplever att de inte längre ges mandat att fatta nödvändiga beslut rörande utbildningssatsningar för kommunens medarbetare.

Processledarna uppger att de vet vad som förväntas av dem, att de kan avsätta arbetstid för uppdraget och att de har andra processledare att vända sig till vid behov. Dock efterfrågas mer stöd från ledning, projektplaner, tydligare riktlinjer samt planer för hur IBIC ska implementeras och följas upp. Detta upplevde processledarna finnas i högre utsträckning 2021 under ett samtida införande av Combine.

Dessutom framkommer ett behov av att utvärdera effekterna av IBIC för att kunna motivera dess nödvändighet och effektivitet. Det har i länet skett en liten procentuell ökning vad avser planer för att utvärdera nyttan av IBIC jämfört mot 2021 (från 5 till 13 %). För att kunna utvärdera nyttan av IBIC och om det gett effekt för organisationen samt dess medborgare, kräver det insamling av data på lokal nivå. I dagsläget är det endast ett fåtal kommuner (4 st) som samlar in data för systematisk uppföljning och det är endast en av de fyra kommunerna som svarat att man även samlar in data för uppföljning av följsamheten till IBIC som processororienterat arbetssätt.

Vidare har kommunerna ett fortsatt arbete framför sig som innebär att implementera och rutinsera IBIC fullt ut inom organisationen. Rutinisering är en process som kan pågå parallellt med en implementering. Utöver det som delar av verksamheterna i dagsläget redan gör i syfte att rutinsera metoden (t.ex. gemensamma diskussioner för jämlik tillämpning av arbetssättet), så kan även en uppföljning av nyttan med IBIC hjälpa kommunerna att ta sig ifrån en implementeringsfas till rutinisering av arbetssättet. Då får kommunerna värdefull information om nyttan av IBIC för organisationen i stort men även om användandet av IBIC leder till högre kvalitet och delaktighet för kommunens medborgare, på individ- och gruppnivå.

Socialstyrelsen erbjuder sedan 2023 fördjupningsutbildningar för processledare och SKR anordnar årligen utbildning i individbaserad systematisk uppföljning. Nu är utbildningen via SKR dessutom kostnadsfri och syftar till att motivera kommunerna att komma igång med systematiskt uppföljningsarbete. Under 2022 gick Nässjö och Mullsjö SKR:s utbildning, där Mullsjö kommun i det här projektet fått statuera exempel på hur individbaserad systematisk uppföljning kan genomföras med syfte att utvärdera följsamheten till IBIC.

Utfärdare/Enhet Kommunal utveckling, Social välfärd och hälso- och sjukvård	Telefon	Datum 2024-12-13	Version 1	Sida 5 (24)
Projekt Länssamordning IBIC	Noteringar		Informationsklass	

2. PROJEKTFAKTA

Projektname	Länssamordning - Individens behov i centrum
--------------------	---

3. BESKRIVNING AV HUR SLUTRAPPORTEN FRAMTAGITS

3.1. Genomförda möten

Regelbundna avstämningar har skett inom arbetsgruppen bestående av projektledare samt Anneli Forsgren, bitr. chef Kommunal utveckling. Projektledare har deltagit i Socialstyrelsens nationella nätverk för Individens behov i centrum.

Deltagande har även skett vid workshops rörande IBIC som anordnats av Socialstyrelsen och SKR.

Korta lägesavstämningar samt resultat från enkätundersökning och slutrapport har delgetts till myndighetsnätverket inom funktionshinderområdet samt för länets processledare. Äldreomsorgschefsnätverket har fått ta del av delrapportering av projektet vilket även lämnades till socialchefsnätverket 2022.

3.2. Övriga underlag och dokument som använts

För att sammanfatta projektets erfarenheter och slutresultat har under 2024 en enkät via Esmaker utformats för länets processledare. Denna enkät knyter an till den tidigare enkäten gällande nulägesundersökning som upprättades vid projektets start i januari 2021.

Underlag/dokument	Utgåva
IBICIndividensBehovICentrum rapport Esmaker.pdf	2021-03-01
PROJEKT Länssamordning IBIC.pdf	2023-03-15
Länssamordning IBIC Uppdragsbeskrivning.pdf	2022-06-17
Utvärdering Processledarnätverket pdf.pdf	2024-09-20
Förstudie Pulsen Combine - Hur når vi länsgemensamma arbetssätt.pdf	2024-10

Utfärdare/Enhet Kommunal utveckling, Social välfärd och hälso- och sjukvård	Telefon	Datum 2024-12-13	Version 1	Sida 6 (24)
Projekt Länssamordning IBIC	Noteringar			Informationsklass

4. VIKTIGA HÄNDELSER I PROJEKTET

4.1. Nätverk för processledare

I enlighet med projektets syfte och mål har nätverk för processledare och andra nyckelpersoner anordnats genom Kommunal utveckling. Det huvudsakliga syftet har varit att ge stöd i förvaltning och uppföljning av IBIC som processororienterat arbetssätt.

Under dessa tillfällen har:

- Processledare getts aktuell nationell information om IBIC
- Föreläsare har bjudits in för att prata om t.ex. brukarinflytande (Gislaved kommun) och individbaserad systematisk uppföljning (Kalmar kommun). Halmstad kommun har delgett sina erfarenheter kring utbildningsinsatser i IBIC för personal inom myndighet och för utförare. Täby har delgett sina erfarenheter av att arbeta med IBIC i verksamhetssystemet Combine.
- Processledarna tagit del av Nestors forskningsresultat vid FoU- Sörmlands länsnätverk
- Socialstyrelsen bjudits in under temat individuella uppföljningar, målbeskrivning och måluppfyllelse
- Föreläsare bjudits in för temat brukarinflytande. Vid detta tillfälle har även information på kommunernas hemsidor setts över kopplat till ny socialtjänstlag och att Socialtjänsten ska erbjuda lätt- och tillgänglig vård och service. Där uppmärksammades bland annat kommunernas kvarvarande fokus på "insatser" där olika insatser presenteras likt en "katalog"

Material som kommit till som ett resultat av nätverkstillfällena samt material från andra kommuner har sparats och finns tillgängligt för länets processledare på plattformen Ping Pong. Goda exempel och utbildningsmaterial från länet har även delats på Kommunal utvecklings hemsida.

Enkäten till processledarna innehöll frågan vad de kommer minnas/ tar med sig från processledarnätverket genom Kommunal utveckling (t.ex. vad/ vilka moment som varit till nytta och värde för dem i rollen som processledare eller annan nyckelperson).

Processledarna har svarat att de överlag upplevt att deltagande i processledarnätverket genom Kommunal utveckling varit givande. Många framhåller värdet av att få ta del av konkreta exempel och erfarenhetsutbyten mellan olika kommuner, särskilt när det gäller användning av IBIC och olika system som Combine. Flera nämner specifikt nyttan av miniföreläsningar och genomgångar av processer, samt vikten av att kunna diskutera och få inputs från andra kommuner för att förbättra och utveckla de egna processerna.

"Uppskattar diskussioner om hur olika kommuner arbetar med IBIC på handläggarsidan, har dock varit svårt ibland att relatera då kommunerna är olika långt i utvecklingen och våra system är uppbyggda på olika sätt. Har varit bra att kunna diskutera och bolla hur man ska tänka IBIC. Uppskattar även exempel på hur de på utförarsidan arbetar med IBIC för utveckling och förbättring av sin verksamhet. Har

Utfärdare/Enhet Kommunal utveckling, Social välfärd och hälso- och sjukvård	Telefon	Datum 2024-12-13	Version 1	Sida 7 (24)
Projekt Länssamordning IBIC	Noteringar		Informationsklass	

varit väldigt intressant och verkligen något att ta till sig, men då våra utförare är långt ifrån sådant arbete med IBIC känns de som att i alla fall våra utförare först behöver grunden innan det kan leda till något utvecklingsarbete” – kommentar från en processledare.

4.2. Enkät - utvärdering av processledaruppdraget och nätverk för processledare

Under juni- september 2024 har en enkät gällande utvärdering av processledarnätverket och processledaruppdraget skickats till 44 personer (med hänvisning om att vidarebefordras till fler med kunskap och erfarenhet av arbetet med IBIC inom deras organisation). Enkäten innehöll 15 (se bilaga 8.1) frågor som bland annat berörde processledaruppdraget, hur kommunerna arbetar med rutinisering och uppföljning av IBIC för att utvärdera vilken nytta IBIC som arbetssätt medför för medborgaren och den egna organisationen. Enkäten har besvarats av totalt 28 personer representerade från länets alla 13 kommuner.

Av de som besvarat enkäten är ca 82 % processledare, vilket menas att du gått Socialstyrelsens utbildning samt på ett/ flera sätt har ansvar över IBIC inom sin kommun. Ungefär 50 % av processledarna arbetar inom myndighet, som t.ex. handläggare eller chef. En andel av processledarna (ca 30 %) har uppgett att de arbetar som Socialt ansvarig socionom (nedan kallat SAS) eller verksamhetsutvecklare. De som angett att de inte är processledare har angett att de arbetar inom verkställighet eller på utförarsidan som t.ex. chef, vårdpersonal eller metodhandledare (ca 18 %).

Vad är den största utmaningen kopplat till arbetet med IBIC generellt inom din kommun idag?

I nulägesundersökningen från 2021 framkommer att utmaningarna vid ett införande av IBIC som arbetssätt inom organisationen främst berörde utbildning för medarbetare inom myndighet och inom verkställighet, bristande resurser, Covid- pandemin samt verksamhetssystemets uppbyggnad med svårigheter att till exempel följa upp.

Enkätsvaren från september 2024 visar på liknande sätt att den största utmaningen med att implementera IBIC inom kommunen är brist på kommunikation och samstämmighet mellan myndighet och verkställighet.

I enkätsvaren anges även svårigheter i att förstå och tillämpa IBIC:s struktur och dokumentationsprocesser. Det framgår att det främst inom verkställighet finns ett fortsatt behov av ökad utbildning i arbetssättet och dialog för att både chefer och medarbetare ska kunna greppa och tillämpa IBIC korrekt.

Socialstyrelsens webbutbildning och processledarutbildning riktar sig i dagsläget till handläggare och utförarpersonal inom både äldre- och funktionshinderomsorg. Dock är upplevelsen bland de kommuner som genomfört utbildningen att den fortfarande fokuserar mycket på handläggningen inom myndighet. Därför har Socialstyrelsen nu inlett en förstudie där de undersöker utvecklingsstöd till första linjens utförarchefer.

Enkätresultatet från 2024 har delgivits myndighetsnätverket via Kommunal utveckling. När cheferna där tillfrågats vilket stöd verkställighet och främst chefer inom verkställighet

Utfärdare/Enhet Kommunal utveckling, Social välfärd och hälso- och sjukvård	Telefon	Datum 2024-12-13	Version 1	Sida 8 (24)
Projekt Länssamordning IBIC	Noteringar			Informationsklass

behöver, uppges överlag kunskap om socialtjänsten och socialtjänstlagen. Den ses som lågt förekommande på grund av bristfällig kompetens och en yrkesbakgrund som inte är från socialtjänsten. Av länets myndighetschefer finns, likt hos respondenterna i enkäten, en gemensam syn kring att bristande kompetens tillsammans med IBIC:s olika komponenter och språkbruk gör det svårt för både utförarchefer och medarbetare att förstå och kunna använda det i genomförandet.

Utöver Socialstyrelsen diverse utbildningspaket till personal, digitala självstudier samt stöd till ledning för beslut om implementering² erbjuder även SKR i dagsläget ett utbildningspaket för främst personal- och politiker inom socialnämnder, men även andra som önskar mer kunskap om socialtjänsten³. Det finns även flera privata företag som erbjuder utbildning och kompetensutveckling för personal inom äldre- och funktionshinderomsorg, t.ex. Sofia Gustavsson⁴ och Edvida⁵.

I enkäten från 2024 framkommer vidare att en utmaning med IBIC inom länet är att det upplevs som tidskrävande och resurskrävande, vilket inte alltid prioriteras på grund av ekonomiska begränsningar. Det finns också en frustration över att Combine inte fullt ut stödjer IBIC- processen, vilket kommunerna tycker försvårar arbetet ytterligare. För att komma till rätta med de upplevda problemen har kommunerna konfigurerat Combine på olika sätt och upprättat egna "hemlösningar". Det framkommer även genom en *förstudie om Pulsen Combine och hur vi når länsgemensamma arbetssätt*⁶. Genom att kommunerna konfigurerat Combine olika och använder olika arbetssätt medför det att samordning- och samarbetseffekter uteblir. Vidare syfte med förstudien är att under 2025 skapa en nulägesbild av länets arbete med Combine och att utforska möjligheter för länsgemensamma arbetssätt och tydliggöra centrala samordningspunkter.

Sammantaget tyder svaren på att det finns en avsevärd utmaning i att fullt ut integrera och effektivisera IBIC i den dagliga verksamheten, vilket kräver både strukturella förändringar, förbättrad utbildning och stöd för personalen. Potentialen till effektivisering är att genom systematisk uppföljning säkra att insatser som beviljas möter behov utifrån individens perspektiv.

² [Socialstyrelsen utbildning](#)

³ [Webbutbildning för politiker i socialnämnd: Vad är socialtjänst? | SKR](#)

⁴ [Utbildningar, böcker och planeringsstöd | sofia.gustavsson.se](#)

⁵ [Fullständigt kursutbud | Edvida](#)

⁶ Genomförd av Janni Jaldemark (systemförvaltare Höglandsförbundet), Maria Peterson (objektledare IT Jönköpings kommun/ Socialförvaltningen), Helena Svensson (systemförvaltare Värnamo kommun) och Sofia Rahm (utvecklingsledare Kommunalt utveckling).

Utfärdare/Enhet Kommunal utveckling, Social välfärd och hälso- och sjukvård	Telefon	Datum 2024-12-13	Version 1	Sida 9 (24)
Projekt Länssamordning IBIC	Noteringar		Informationsklass	

Vilket stöd behöver du som processledare fortsatt i ditt uppdrag för att driva arbetat med IBIC framåt i din kommun?

I nulägesundersökning från 2021 uttryckte processledarna ett behov av ökat stöd och resurser för att effektivt kunna driva och utveckla IBIC i sina kommuner.

I enkätsvaren från 2024 framkommer att många processledare efterfrågar mer nätverkande och erfarenhetsutbyte med andra kommuner och processledare för att kunna lära av varandra och få inspiration. Det finns även idag ett tydligt behov av mer utbildning, både grundläggande, fördjupande samt kontinuerliga fortbildningar. Flera processledare önskar och efterfrågar nu mer stöd från ledning, inklusive tydligare riktlinjer samt planer för hur IBIC ska implementeras och följas upp. Dessutom framkommer det att det finns ett behov av att utvärdera effekterna av IBIC-arbetet för att kunna motivera dess nödvändighet och effektivitet.

Vad stämmer gällande rollen som processledare i din kommun?

I jämförelse med enkätsvaren från 2021 så visar resultaten från 2024 en ökning vad avser processledarnas möjligheter att avsätta arbetstid för sitt uppdrag som processledare i kommunerna (82,6%). Det kan tyda på att de flesta har möjlighet att prioritera denna roll inom sina ordinarie arbetsuppgifter.

Dock känner endast 30,4% att de har tillräckligt stöd från projektplaner eller motsvarande, vilket kan indikera en brist på tydliga riktlinjer eller strukturer med syfte att stödja processledarna i deras arbete. Det kan jämföras med resultaten från 2021 när en högre andel (50 %) svarade att de hade projektplaner som gav tillräckligt stöd i utförandet (vad som skall utföras och när). Denna brist på stöd återspeglas även i 2024 års enkät, där endast 43,5% känner att ledningens förankring och beslut stödjer deras uppdrag, vilket kan påverka processledarnas förmåga att utföra sina uppgifter effektivt.

År 2021 angav 50 % av processledarna att de hade stöd från ledningen i sitt uppdrag som processledare. En möjlig förklaring till upplevelsen av bättre stöd under 2021 skulle kunna bero på den då stärkta organiseringen under ett samtida införande av Combine och IBIC som arbetssätt. Nu när Combine beskrivs vara implementerat i flera kommuner så har projektplaner och projektgrupper mm. avslutats.

Vidare visar resultaten från 2024 att en relativt låg andel av processledarna (34,8%) har fått mandat att fatta nödvändiga beslut, vilket kan begränsa deras effektivitet i rollen och möjlighet att driva frågor. Det är också en minskning från år 2021 där 65 % av processledarna då angav att de getts mandat att fatta nödvändiga beslut gällande t.ex. utbildningsinsatser för kollegor eller utförare. Detta kan vidare vara en bidragande orsak till att 30,4% idag uttrycker ett behov av vidareutbildning för att bättre kunna hantera sina uppgifter jämfört mot 2021 då denna siffra var 20 %.

Då Socialstyrelsen sedan 2023 erbjuder fördjupningsutbildningar i IBIC till processledare, undersöktes i enkäten hur många processledare i länet som redan gått eller har planer på att gå denna utbildning framöver. Sex processledare från sex olika kommuner (26,1%) har

Utfärdare/Enhet Kommunal utveckling, Social välfärd och hälso- och sjukvård	Telefon	Datum 2024-12-13	Version 1	Sida 10 (24)
Projekt Länssamordning IBIC	Noteringar		Informationsklass	

svarat att de gått Socialstyrelsens fördjupningsutbildning. Tre processledare (21,7%) har angett att det finns planer på att gå utbildning, två av dessa processledare har tidigare kollegor som gått utbildningen. Däremot svarar övervägande andelen (52,1%) att de inte gått eller "inte vet" om det finns planer på att de ska gå Socialstyrelsens fördjupningsutbildning för processledare.

Trots flera utmaningar är det positivt att en hög andel (73,9%) av processledarna idag känner till vilket ansvar deras uppdrag innebär och att de har andra processledare att vända sig till vid behov (73,9%), vilket kan underlätta stöd och erfarenhetsutbyte. År 2021 var motsvarande siffror 65 % respektive 70 %.

I enkäten för 2024 rapporterar 13 % av processledarna att de har genomfört eller har en plan för att följa upp nyttan av arbetssättet med IBIC. Det visar en ökning i jämförelse med 2021 års resultat där 5 % av respondenterna då angav att de genomfört eller har en plan för att följa upp nyttan med IBIC.

Detta relativt låga värde kan tyda på att det finns en osäkerhet eller brist på resurser för att mäta och utvärdera effektiviteten med arbetssättet, vilket kan hindra långsiktig förbättring och utveckling av processer inom kommunerna.

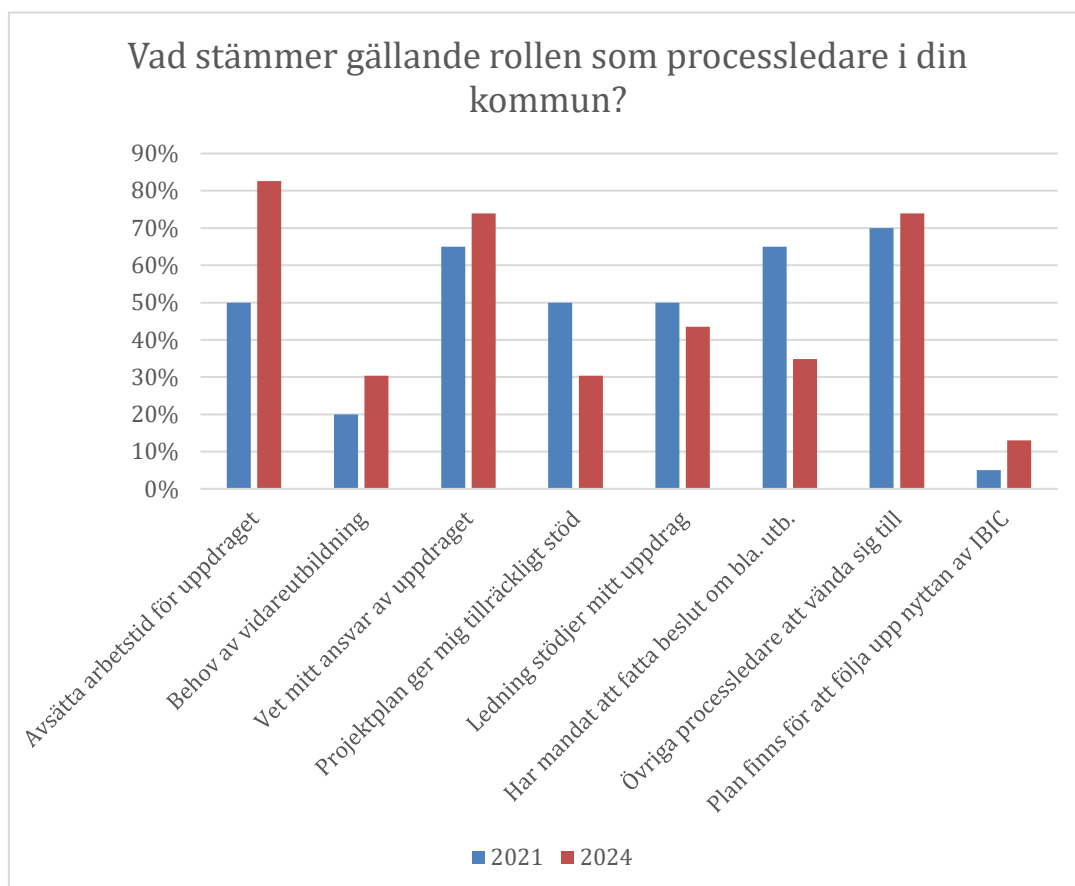
Möjliga förklaringar till resultaten 2024 är större vetskap och medvetenhet om systematisk uppföljning som begrepp inom de olika personalgrupperna. Begreppet ISU (*Individbaserad systematisk uppföljning*) har under de senare åren fått ett uppsving och myndigheter som SKR och Socialstyrelsen belyser idag i högre utsträckning än tidigare värdet av systematiskt uppföljningsarbete inom kommunerna. SKR anordnar dessutom regelbundna utbildningar i ISU till kommunerna.

Det är högst troligt att kommunerna i länet under 2021 inte fokuserade på vikten av uppföljningar under ett samtida införande av Combine och IBIC.

Frågor kommunerna kan ställa sig är huruvida systematisk uppföljning som begrepp och metod är känt bland alla medarbetare, inte bara hos SAS och verksamhetsutvecklare utan även hos chefer och handläggare. För att använda systematisk uppföljning som ett redskap att följa upp nyttan av IBIC, behöver processledare (ofta handläggare inom myndighet) göras delaktiga. Kanske tyder den lilla ökningen på att kommunerna i länet nu i större utsträckning tagit upp diskussionen och börjat inventera behovet av systematiskt uppföljningsarbete.

Sammantaget visar enkätensvaren att även om många processledare känner till sitt ansvar och har tillgång till kollegialt stöd, finns det ändå utrymme för förbättringar när det gäller t.ex. stöd från ledning, fortbildning, beslutsmandat och uppföljning av arbetssättet.

Utförare/Enhet Kommunal utveckling, Social välfärd och hälso- och sjukvård	Telefon	Datum 2024-12-13	Version 1	Sida 11 (24)
Projekt Länssamordning IBIC	Noteringar			Informationsklass

Skillnader i upplevelser av processledarrollen mellan 2021 och 2024.

Har ni efter migrering och övergång till Combine fortsatt behov av länssamordning i IBIC gällande organisering, implementering eller rutinisering? Om ja, hur skulle den i så fall utformas?

Processledarna ombads svara utifrån både ett myndighets- och verkställighetsperspektiv.

En majoritet av respondenterna uttrycker ett fortsatt behov av länssamordning i IBIC efter migreringen till Combine, särskilt när det gäller rutinisering och att få IBIC att sätta sig i hela organisationen från myndighet till utförare och medborgarna.

Flera kommuner nämner genomgående i enkätsvaren att utförarsidan ligger långt efter i arbetet med IBIC.

Många ser värde i att ha ett forum för erfarenhetsutbyte och samverkan. En kommun ser även behovet av gemensamma utbildningar och stöd för att säkerställa att IBIC fungerar effektivt över tid.

Utfärdare/Enhet Kommunal utveckling, Social välfärd och hälso- och sjukvård	Telefon	Datum 2024-12-13	Version 1	Sida 12 (24)
Projekt Länssamordning IBIC	Noteringar		Informationsklass	

Om det på sikt ska samlas in data utifrån IBIC är det viktigt att kommunerna tänker lika. Därav finns även en önskan om att samla in data på ett enhetligt sätt för att främja utvecklingen och tillämpningen av arbetssättet. Precis som det finns önskemål om fortsatt länsgemensamt stöd genom Kommunal utveckling, uppger flera respondenter att de är osäkra eller inte ser något fortsatt behov av länssamordning.

Hur arbetar ni med rutinisering av IBIC inom din kommun? Nämn ett/ flera exempel som visar att IBIC är/ kan vara rutiniserat i din kommun, dvs. i arbetssätt, dokumentation och uppföljning?

I 2021 år nulägesundersökning framkommer att cirka 72 % av processledarna helt eller delvis instämmer i att det är dokumentationssystemets uppbyggnad som avgör huruvida man arbetar enligt IBIC eller inte.

På liknande sätt uppger flera processledare i 2024 års enkät att de i dokumentationen och utredningsförfarandet följer Socialtjänstens övergripande process samt dokumenterar inom nästintill samtliga processteg i Combine. Verksamhetssystemet är uppbyggt utefter IBIC som modell varvid de då anser att de arbetar utefter arbetssättet och har rutiniserat metoden inom sin verksamhet.

Många kommuner använder rutiner, lathundar och workshops för att säkerställa enhetlighet och kvalitet i arbetet. Flera processledare nämner att de använder granskningsmallar och regelbundet för kollegiala diskussioner för jämlik tillämpning av arbetssättet. Det finns även särskilda grupper och processtödjare som arbetar med att fördjupa kunskapen om IBIC och stödja kollegor. Trots detta påpekar några respondenter att det finns en brist på grundutbildning och att kunskapsnivån kan variera, vilket kan tyda på att implementering av IBIC fortfarande är en pågående process framför rutinisering i vissa delar av organisationerna.

4.3. Individbaserad systematisk uppföljning

Varje år publicerar Socialstyrelsen en lägesenkät för införandet av IBIC till landets kommuner. Statistiken visar årligen att fler verksamheter inom kommunerna har infört eller har en plan för att införa IBIC inom sin organisation. Däremot finns inte statistik eller erfarenheter dokumenterade kring vilken nytta IBIC som arbetssätt medför för organisationen eller för medborgaren. Socialstyrelsen har genom det nationella IBIC-nätverket, där bl.a. processledare, projektledare och SAS medverkar, blivit uppmanade att hos kommunerna efterforska även nyttan av IBIC som arbetssätt i samband med den årliga lägesenkäten. Socialstyrelsen menar dock, precis som vid ett införande av IBIC, att det åligger kommunerna själva att följa upp nyttan och värdet av IBIC inom den egna organisationen samt för dess medborgare. Detta görs förslagsvis genom en individbaserad systematisk uppföljning (ISU).

Genom att genomföra en individbaserad systematisk uppföljning kan kommunerna få värdefull information om individers problem, behov, insatser och resultat. En systematisk uppföljning kan exempelvis belysa frågor om huruvida medborgarens situation förändrats

Utfärdare/Enhet Kommunal utveckling, Social välfärd och hälso- och sjukvård	Telefon	Datum 2024-12-13	Version 1	Sida 13 (24)
Projekt Länssamordning IBIC	Noteringar		Informationsklass	

efter beviljad hjälp, medborgarnas uppfattning av kvalitén av den hjälp de får samt om gemensamt givna mål har uppnåtts mm.

Sveriges kommuner och regioner (SKR) anordnar årligen utbildning i individbaserad systematisk uppföljning (ISU). Dessutom erbjuder SKR via Kunskapsguiden ett kostnadsfritt webinarium om individbaserad systematisk uppföljning⁷.

Socialstyrelsen menar att IBIC med sin enhetliga och entydiga termologi i handläggares och utförarens dokumentation skapar förutsättningar för att bla. följa upp resultat och värdera måluppfyllelse för individen. Myndigheten för vård och omsorgsanalys använde även IBIC:s strukturella dokumentation för att undersöka omotiverade skillnader i utredningar inom äldreomsorg och socialpsykiatri enligt SoL och LSS⁸.

För att kunna genomföra en systematisk uppföljning bygger det på att kommunerna samlar in/ sammanfattar befintlig data. Via enkäten som upprättats genom Kommunal utveckling i september 2024, beskriver flera processledare att processteget *Följa upp och hantera resultat* i Combine och på myndighet *inte* används i flera av länets kommuner (60,9%). På motsvarande sätt på utförarsidan har processledarna (60,7%) uppgett *nej* eller *vet ej* till att processteget *Uppföljning* (inklusive måluppfyllelse och kvalitetsuppföljning) används. Nulägesundersökningen från 2021 visar liknande siffror där cirka 65 % då svarade att de delvis instämmer (34 %) och inte instämmer (31 %) i att utförare inom äldre- och funktionshinderområdet dokumenterar enligt IBIC i brukarnas genomförandepplaner.

Det vill säga att kommunerna därmed inte i så stor utsträckning kan säga något om insatsernas kvalitet, huruvida medborgarens situation förändrats eller om gemensamt uppsatta mål uppnåtts.

En kommun beskriver att ett fel i Combine gör att delarna *inhämta uppgifter* och *bedöma behov* i processteget *Följa upp* på myndighet, inte genererar ett nytt uppdrag till utförarna. Särskilt anmärkningsvärt blir det i ett sammanhang där klientens behov förändrats och innebär nya eller förändrade insatser. Det är vid sådana tillfällen handläggarna i stället fått inleda ny utredning med nytt beslut och mål. Att i dessa fall ändå genomföra processteget *Följa upp* och därefter vid nytt behov inleda ny utredning och fatta nytt beslut blir för tidskrävande enligt handläggarna. Det är alltså inte en fråga om huruvida handläggarna följer upp besluten eller inte. Snarare är det tillvägagångssättet i Combine som leder till att det utifrån processen inte finns några mål att följa upp för verksamheten. För en kommun som då vill titta på antal genomförda uppföljningar får i stället granska bland annat utredningar och journalanteckningar mm., vilket är ett tidskrävande arbete.

”Vid Följa upp används endast måluppfyllelse och kvalitetsuppföljning. Fel i verksamhetssystemet gör att delarna inhämta uppgifter och bedöma behov i Följa upp ej genererar ett nytt uppdrag, en ny utredning skrivs i stället utifrån nuvarande funktionstillstånd/ mål” – citat från en processledare i länet

⁷ [Webbinarier om individbaserad systematisk uppföljning - Kunskapsguiden](#) (2021)

⁸ [Ljuset på skillnader | Vård- och omsorgsanalys](#)

Utfärdare/Enhet Kommunal utveckling, Social välfärd och hälso- och sjukvård	Telefon	Datum 2024-12-13	Version 1	Sida 14 (24)
Projekt Länssamordning IBIC	Noteringar		Informationsklass	

Flera processledare anger dessutom att Combine inte stödjer funktionen att kunna ta ut data, information eller statistik i de fall där uppföljningar i högre grad utförts.

Från nulägesundersökningen från 2021 framkommer att mindre än 10 % tar utdata från Combine om IBIC för kvalitetsuppföljning (3 kommuner av 13).

I enkäten för 2024 är det fyra kommuner (14,3%) som svarat att man tar utdata/ statistik gällande IBIC för lokal, regional eller nationell kvalitetsuppföljning. Av svaren framkommer att en av dessa fyra kommuner tar utdata enbart på gruppnivå. Två kommuner tar utdata på individ- och gruppnivå. En av de två kommunerna tar dessutom utdata kring uppföljning av följsamheten till IBIC som process. Den fjärde kommunen tar annan utdata och statistik men använder ett annat system än Combine för detta ändamål. Om Combine används som ett redskap för att kunna ta ut statistik råder det i enkäten oklarheter kring. I några kommuner där fler processledare har besvarat enkäten har de besvarat frågan olika. Generellt är ovetskapen om huruvida kommunen tar ut data/ statistik gällande IBIC för lokal, regional eller nationell kvalitetsuppföljning stor, där 50 % av processledarna har svarat "vet ej" på frågan.

I nulägesundersökningen 2021 uppgav mer än hälften av processledarna att de inte kan besvara om IBIC bidragit till ökad kvalitet eller delaktighet för den enskilde. Något fler höll däremot med om att delaktigheten framför kvalitén ökat för den enskilde.

Vid införandet av IBIC som arbetssätt samt vid insamlande av data för systematisk uppföljning, har det i kommunerna uppmärksammats ett generellt förhållningssätt där man avvaktar uppföljning relaterat till kvarvarande implementeringsarbete samt ett fullt ut fungerande verksamhetssystem. Önskemålet från flera kommuner är troligen att funktionen att hantera utdata och statistik hade funnits inom befintligt verksamhetssystem Combine.

4.4. Individbaserad systematisk uppföljning – en pilotstudie i Mullsjö kommun

Av projekt målet framkommer att under 2023-2024 undersöka förutsättningar för gemensam uppföljning, jämförelse samt utvärdering av effekt och nytta av IBIC för invånaren och insatsers kvalitet. Hur nyttan av arbetssättet IBIC ska följas upp, dvs. om IBIC bidragit till ökad kvalitet eller delaktighet för den enskilde.

Under hösten 2022 anmälde sig projektledare tillsammans med verksamhetsutvecklare i Mullsjö kommun till utbildningen. Även Nässjö kommun medverkade med anmälda processledare, omvårdnadspersonal och SAS. Utbildningen bestod av flera digitala workshops med introduktion om vad ISU är, nyttan med systematiska uppföljningar samt hur verksamheter kan komma vidare i analysarbetet. De teoretiska introduktionerna varvades med praktiska arbetspass, där ovanstående kommuner fick arbeta med sina egna uppföljningar. Under arbetet med de egna uppföljningarna fanns även möjlighet till handledning från SKR:s kursledare.

Resultatet har kommunerna presenterat för sina respektive kommuner samt för övriga processledare i länet i samband med processledarnätverk. Föredragen har spelats in och sparats för gemensamt användande på processledarnas digitala plattform Ping Pong. En

Utfärdare/Enhet Kommunal utveckling, Social välfärd och hälso- och sjukvård	Telefon	Datum 2024-12-13	Version 1	Sida 15 (24)
Projekt Länssamordning IBIC	Noteringar		Informationsklass	

kort sammanfattade film planeras spelas in för att kunna spridas även på Kommunal utvecklings hemsida.

4.4.1. Följsamhet till IBIC i beslut som rör boendestöd

För att statuera ett exempel där IBIC med sin aggregerade information kan underlätta en systematisk uppföljning, kommer projektet främst beröra den uppföljning som projektledare genomförde tillsammans med Mullsjö kommun.

Genom en befintlig granskningsmall framtagen av FoU Sjuhärad Välfärd⁹, granskades i Mullsjö följsamheten till IBIC i beslut rörande boendestöd. Granskningsmallen är utformad att följa dokumentationen utifrån Socialstyrelsens övergripande processmodell och IBIC från inhämta uppgifter, bedöma behov, besluta och följa upp på myndighet. Även på motsvarande sätt från genomförande till uppföljning på verkställighet.

Mullsjö kommun har arbetat med IBIC främst på myndighet sedan 2014. Innan migrering till verksamhetssystemet Combine, dokumenterade handläggarna i fritext under rubriker tillagda utifrån IBIC:s livsområden, omgivnings- och relaterade faktorer i verksamhetssystemet Treserva.

Frågeställningar som arbetsgruppen (projektledare och verksamhetsutvecklare i Mullsjö kommun) initialt hade var därmed om dokumentationen enligt IBIC ändrats över tid. Särskilt efter införandet av nytt verksamhetssystem, där utredningsförfarandet och dokumentationen följer ett mer strukturerat tillvägagångssätt än tidigare.

Då syftet med uppföljningen var att titta på följsamheten till IBIC samt om och hur utredningar avseende boendestöd skiljer sig över tid, behövde arbetsgruppen titta på de individer som haft insatsen boendestöd under en längre period. De som under 2022 hade ett pågående beslut om boendestöd i Mullsjö var totalt ca 30 individer. 18 individer av dem visade sig ha haft insatsen boendestöd under perioden 2016- 2022. Under tiden som utbildningen via SKR pågick, granskades totalt 10 av de totalt 18 individer och deras boendestödsbeslut. Utöver handläggarnas utredningar och journalanteckningar har även verkställighetens genomförandeplaner granskats.

Resultatet visar att:

- I tidigare utredningar ifrån verksamhetssystemet Treserva där handläggarna dokumenterat i fritext under livsområden och relaterade faktorer, har handläggarna varit mer benägna att dokumentera under samtliga livsområden. Dessa utredningar har därmed varit omfattande med mycket beskrivande text.

I tidigare utredningar där den generiska skalan (*lätt, måttlig, stor eller total*) inte funnits tillgänglig som i Combine, har handläggarna på ett tydligare sätt även

⁹ FoU Sjuhärad Välfärd (2018). Individens behov i centrum. Utveckling av granskningsmallar. Hämtad 2024-12-03 från: [FULLTEXT01.pdf](#)

Utfärdare/Enhet Kommunal utveckling, Social välfärd och hälso- och sjukvård	Telefon	Datum 2024-12-13	Version 1	Sida 16 (24)
Projekt Länssamordning IBIC	Noteringar		Informationsklass	

formulerat målen i fritext. Både det bedömda (nuläget) och det avsedda funktionstillståndet. Det har gjort att dessa utredningar och beställningar till verkställighet tenderat vara mer tydliga eller beskrivande än de utredningar som idag görs i Combine.

- I de nyare utredningarna i Combine har kunnat ses att handläggarna i mindre utsträckning dokumenterar direkt i utredningen hur man t.ex. inhämtat information, om det finns samtycke från den enskilde eller anhörig samt hur det informerade samtalet genomförts. För att hitta information om detta har man behövt gå igenom de olika processtegen samt ibland även individens journal.

Det genomsyrar överlag hela processen från aktualisering till beslut, där det i både utredning och beslut också t.ex. saknats information om den enskildes uppfattning av behovet, ibland handläggares totala bedömning och kommunikering. Sådan information som en utredning ska innehålla enligt **SOSFS 2014:5** om dokumentation i Socialtjänsten.

- I de nyare utredningarna har handläggarna inte i så stor utsträckning dokumenterat i den ursprungliga ansökan utan bara i den förtydligande ansökan. I den förtydligande ansökan är det inte alltid specificerat vad den enskilde ansöker om/ har behov av. Generellt beskrivs det i stället att utredningen *avser ansökan om boendestöd*. Redan inledningsvis visar det att utredningarna tenderar att vara insats- framför behovsstyrda.
- Överlag använder sig inte handläggarna av beskrivande kompletterande text i utredningar i Combine. De använder sig främst i stället av de valbara kryssrutor som finns. Under avsatt funktionstillstånd (*det förväntade målet*) har de endast använt sig av den generiska skalan. Det vill säga att det av utredningen endast framkommer att målet med föreslagen insats är att begränsningen ska bli lätt, måttligt, stort eller totalt.
Genom att handläggaren kompletterar den generiska skalan med beskrivande text kan målet tydliggöras på ett bättre sätt. Det gör att det i nuläget inte går att säga något om huruvida målen är mätbara. Valbara kryssrutor utan kompletterande beskrivande text, tenderar överlag att utredningar och uppdragsdokument i Combine blir standardiserade och inte särskilt tydliga eller begripliga för varken utförarpersonal eller den enskilde. Särskilt viktigt blir detta då inte all information från utredningen i dagsläget följer/ länkas med till det uppdragsdokument som skickas till verkställighet.

Vad avser specifikt uppföljning av individens beslut visar resultatet:

- Att det inte skett uppföljningar i enlighet med vad kommunen har som målsättning, dvs. en gång per år i de fall då besluten varit tills vidare. Frågeställningar har väckts om uteblivna uppföljningar blivit en konsekvens av bytet av verksamhetssystem eller upplevda brister i processflödet i Combine.

Vad gäller för de 10 individer som granskats har kunnat ses att ingen handläggare använt sig av *Följa upp*- steget i Combine. I de fall där uppföljning på annat sätt

Utfärdare/Enhet Kommunal utveckling, Social välfärd och hälso- och sjukvård	Telefon	Datum 2024-12-13	Version 1	Sida 17 (24)
Projekt Länssamordning IBIC	Noteringar		Informationsklass	

genomförts har det främst noterats i individens journal. Journalanteckningarna är korta och handlar främst om individens upplevelse av hur insatsen fungerat och om individen är nöjd över utförandet. Anteckningarna säger ingenting om individens utveckling eller försämring. Handläggarna har inte formulerat nya mål och har inte heller följt upp eventuella tidigare mål (detta har varit gemensamt för uppföljningar i både Treserva och i Combine).

Tidigare fattades tills vidare- beslut i Mullsjö, vilket bidrar till att man i högre utsträckning borde gjort fler uppföljningar under den aktuella sexårsperioden. I somliga av de utredningar som granskats har beslut inte följts upp på över två år. Idag fattas tidsbegränsade beslut i Mullsjö vilket tvingar till tätare uppföljningar.

Efter att uppföljningen dokumenterats i individens journal har ny aktualisering och utredning inletts samt nytt beslut fattats. Detta trots att behovet eller omfattningen av insatsen ibland är densamma och egentligen inte föranleder ny utredning. I systemet Combine blir dock detta en tvingande åtgärd eftersom det tidsbegränsade beslutet löper ut och en förlängning i Combine i dagsläget inte är möjlig.

- De kvalitetsuppföljningar som idag finns tillgängligt i Combine har inte använts i beslut som rör boendestöd. Det råder i stort en osäkerhet kring vilken verksamhet som skall utföra kvalitetsuppföljningen, om det är myndighet eller verkställighet.
- För de 10 individer som granskats finns det i princip inga genomförandeplaner i Combine. Ett fåtal har hittats genom att logga in i Combines utförarvy, men då har de legat som en arbetsanteckning och inte klarmarkerats som genomförandeplan. Som biståndshandläggare når de inte dessa anteckningar eller genomförandeplaner utan att då först behöva logga in i Combines utförarvy och aktivt leta efter den. Klarmarkeras den och delges blir den däremot lättåtkomlig för handläggaren i Combines myndighetsvy.
- Genomförandeplanerna har varit korta och beskriver inte detaljerat hur personen själv varit delaktig i upprättandet av genomförandeplanen. Även frågan hur den enskildes egna önskemål tagits tillvara besvaras i princip inte. I några fall har även uppmärksamats att det i stället för en genomförandeplan finns så kallade "arbetsrutiner". Inte heller dessa har klarmarkerats utan ligger som arbetskopia/ anteckning ej synlig för handläggarna. Genomförandeplaner i det gamla verksamhetssystemet (Treserva) har dessvärre inte kunnat granskas på grund av begränsad behörighet.

I korthet visar resultaten från uppföljningen sammanfattningsvis att följsamheten till IBIC var bättre förr vad avser fler detaljrika utredningar med beskrivna behov och mål samt tydligare beställningar till verkställighet. Den granskningsmall som använts innehåller inga frågor om individens upplevelse av insatsen och i projektet har ingen person med beviljat boendestöd intervjuats. En tydlig utredning med gemensamt uppsatta mål skapar ändå högre förståelse hos och delaktighet för den enskilde.

Utfärdare/Enhet Kommunal utveckling, Social välfärd och hälso- och sjukvård	Telefon	Datum 2024-12-13	Version 1	Sida 18 (24)
Projekt Länssamordning IBIC	Noteringar		Informationsklass	

Däremot visar resultatet inga skillnader vad avser följsamheten till IBIC och handläggarnas dokumentation utifrån de processteg som följer av Socialstyrelsens övergripande processmodell. I tidigare verksamhetssystem så saknades möjligheter att utifrån Socialstyrelsen processmodell använda och dokumentera under processteget *Följa upp*. Den funktionen finns i nuvarande verksamhetssystem Combine men används inte.

Arbetsgruppens analys är att kommunen överlag behöver titta på rutiner kring uppföljning i individärenden både inom myndighet och verkställighet. Att enbart dokumentera uppföljning i journal och därefter inleda ny aktualisering, utredning och fatta nytt beslut underlättar inte för kommunen att på sikt kunna använda den strukturerade informationen som IBIC erbjuder i syfte att bl.a. samla in data för systematisk uppföljning och verksamhetsutveckling.

Överlag kan sägas att tidigare utredningar som i högre utsträckning innehöll information enligt SOSFS 2014:5 höll en högre kvalitet än vad de nya utredningarna i Combine tenderar att göra. Det berör kanske inte främst följsamheten till IBIC utan snarare upplevd kvalitet, - för organisationen i stort och inte minst för kommunens medborgare.

5. ANALYS OCH FÖRSLAG TILL FORTSATT ARBETE I KOMMUNERNA

I ett läge där det länsgemensamma arbetet med IBIC nu avslutas vill projektet sammanfattningsvis och slutligen uppmuntra kommunerna till ett fortsatt arbete med IBIC inom följande områden:

Kunskap i styrning och ledning:

Då enkätresultaten från både 2021 och 2024 tyder på en fortsatt kunskapsbrist om IBIC inom verkställighet, behöver ledning och framförallt första linjens utförare bli insatta i arbetet med IBIC för möjlighet att underlätta implementering och rutinisering av metoden inom hela organisationen. Socialstyrelsen har nu inlett en förstudie där de undersöker utvecklingsstöd till första linjens utförare utifrån önskemål och behov från kommunerna.

Ökningen av kommuner inom länet som tar utdata för lokal, regional och nationell uppföljning har genom enkätresultatet inte visat sig vara så markant under tre år från 2021 till 2024. Kommunerna behöver se värdet och sambandet mellan systematisk uppföljning och ökad och säkrad kvalitet för medborgaren.

För att underlätta hantering av data och uppgifter för lokal och regional uppföljning bör dokumentation därför ske inom samtliga steg i Socialtjänstens övergripande processmodell i Combine, framförallt processteget *Följa upp*. Det kan likt ett nationellt dataregister även bidra till ett länsgemensamt värde samt även ge kommunerna värdefull information om t.ex. nyttan av IBIC och medborgarnas uppfattning av delaktighet och kvalitet.

Om kommunerna dessutom kan enas om värdet av att kunna ta ut information på en aggregerad nivå ifrån Combine, bör vidare diskussioner för framställan av detta föras med Pulsen. Kanske kan detta önskemål från kommunerna även kopplas an till den nulägesbild och kartläggning av länets arbete med Combine som skall genomföras under 2025.

Utfärdare/Enhet Kommunal utveckling, Social välfärd och hälso- och sjukvård	Telefon	Datum 2024-12-13	Version 1	Sida 19 (24)
Projekt Länssamordning IBIC	Noteringar		Informationsklass	

Processledarrollen:

Kommunerna behöver se över sin projektorganisation samt ge processledarna stöd och förutsättningar att arbeta med IBIC såsom uppdraget innebär enligt Socialstyrelsen. Enkätsvaren från 2024 tyder på att processledare inom t.ex. myndighet arbetar med implementering och rutinisering av IBIC främst inom den egna enheten eller arbetsgruppen. Uppdraget processledare följer trots namnet, kommunens organisering i enheter, och inte IBIC-processen.

Det behöver vara tydligt förankrat hos den som är eller vill bli processledare vilket ansvar som ligger i rollen, dvs. vara den med främsta uppgift att implementera/ rutinisera IBIC i hela organisationen. Målet bör vara att IBIC skall genomsyra hela organisationen samt medborgarna och inte främst inom den egna arbetsgruppen.

Flera processledare nämner även behov av fortbildning/ vidareutbildning, både för egen del men även för personal inom verkställighet.

Genomförande- och social dokumentation:

Av enkätresultaten framkommer att flera kommuner upplever en brist av kunskap om IBIC hos utförarpersonal. Hos personal även en otydlighet kring IBIC som arbetssätt med möjlighet till strukturerad dokumentation och Combine som verksamhetssystem som stödjer IBIC. Social dokumentation samt upprättandet av genomförandeplan bör genomsyras av IBIC, men precis som inom myndighet uppger flera kommuner inom länet att uppföljning i stor utsträckning inte genomförs. För personalen är dokumentationen ett arbetsverktyg för att kunna planera, genomföra och följa upp resultat av det stöd som har erbjudits medborgaren. Likt inom myndighet är dokumentationen dessutom ett verktyg för utvärdering av resultat. Den kan skapa underlag för förbättringsarbete och ger också möjlighet att kunna göra granskningar och jämförelse på organisationsnivå.

IBIC och medborgaren:

Verksamheten når rutinisering först när IBIC som arbetssätt anses vara implementerat och används inom hela organisationen, dvs. från myndighet till verkställighet och ut till medborgaren. Utifrån ny Socialtjänstlag där Socialtjänsten framöver skall vara lätt tillgänglig och vila på beprövad erfarenhet, behöver IBIC bättre kommuniceras till kommunernas medborgare. Hur hanteras ansökningsförfarandet, vilken information finns på kommunens hemsida och är det enkelt för medborgaren att komma i kontakt med Socialtjänsten? Kan man inkludera och bättre ta till vara på individernas uppfattning och önskemål för att skapa högre inflytande, delaktighet och kvalitet? Ett sätt att närma sig detta är att i högre grad använda sig av de kvalitetsuppföljningar som Combine i dagsläget erbjuder.

Utfärdare/Enhet Kommunal utveckling, Social välfärd och hälso- och sjukvård	Telefon	Datum 2024-12-13	Version 1	Sida 20 (24)
Projekt Länssamordning IBIC	Noteringar		Informationsklass	

6. PLANERAT/VERKLIGT UTFALL

6.1. Leveranser

Planerade leveranser vid projektets start:

Omvärldsbevaka genom att:

- Hålla samman kommunikation med Socialstyrelsen, SKR och andra nationella aktörer
- Bevaka IBIC-frågan nationellt, särskilt utifrån frågan om resurser, kompetenskrav och välfärdsutmaningen
- Bevaka hur IBIC som arbetssätt påverkas av förändringar utifrån exempelvis: En hållbar socialtjänst (SOU 2020:47), Utredningen om en äldreomsorgslag och stärkt medicinsk kompetens i kommuner (2020:16), En fast omsorgskontakt i hemtjänsten - Regeringen.se
- Skaffa kunskap om hur IBIC tillämpas i andra kommuner i landet och länet. Framgångsrika exempel såväl som utmaningar genom omvärldsbevakning.

Projektets ansvar vid projektstart:

- Stödande nätverk för nyckelpersoner (projekt- och processledare och superanvändare etc.)
- Stöd till processledare med fokus på förvaltning och uppföljning av IBIC som processorienterat arbetssätt i de olika leden (handläggning, utförare, brukarens upplevelse av delaktighet)
- Utbildningstillfällen för nyckelpersoner, workshops och gemensamt framtagande av material ("förenklade förpackningar" ex att använda på kommuners hemsidor) gentemot medarbetaren och medborgaren
- Samordna kommunikationen med förvaltarnätverket och Pulsen
- Samla erfarenheter från kommuner i länet som kommit längre till hjälp för de kommuner som behöver mer stöd (så kallade lärandekommuner).
- Att under 2023-2024 undersöka förutsättningar för gemensam uppföljning, jämförelse och utvärdering av effekt och nytta av IBIC för invånaren och insatsers kvalitet. Hur nyttan av arbetssättet IBIC ska följas upp, dvs om IBIC bidragit till ökad kvalitet eller delaktighet för den enskilde. Hösten 2022 pilotkommun via ISU- utbildning.

Utfall vid projektets avslut:

Omvärldsbevakning har skett genom att:

- Hålla samman kommunikation med Socialstyrelsen, SKR och andra nationella aktörer
- IBIC-frågan har bevakats nationellt
- Förmedlat hur IBIC som arbetssätt påverkas av förändringar utifrån exempelvis: En hållbar socialtjänst (SOU 2020:47) samt En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter

Utfärdare/Enhet Kommunal utveckling, Social välfärd och hälso- och sjukvård	Telefon	Datum 2024-12-13	Version 1	Sida 21 (24)
Projekt Länssamordning IBIC	Noteringar		Informationsklass	

- Bjudit in andra kommuner till nätverkstillfällena för att skaffa kunskap om hur IBIC tillämpas i landet

Under projekttiden har genomförts:

- Stödjande nätverk för nyckelpersoner (projekt- och processledare och superanvändare etc.)
- Stöd till processledare med fokus på förvaltning och uppföljning av IBIC som processororienterat arbetssätt i de olika leden (handläggning, utförare, brukarens upplevelse av delaktighet)
- Utbildningstillfällen för nyckelpersoner, workshops och gemensamt framtagande av material
- Samordning kommunikationen med förvaltarnätverket och Pulsen har inte kunnat genomföras sedan tidpunkten att förvaltarnätverket inte längre samordnas via Kommunal utveckling
- Samlat erfarenheter från så kallade lärandekommuner
- Hösten 2022 pilotkommun via ISU- utbildning.
- Projektets slutrapport har fokuserat på att beskriva det nuläge som finns för förutsättningar för gemensam uppföljning, jämförelse och utvärdering av effekt och nytta av IBIC för invånaren och insatsers kvalitet

Utfärdare/Enhet Kommunal utveckling, Social välfärd och hälso- och sjukvård	Telefon	Datum 2024-12-13	Version 1	Sida 22 (24)
Projekt Länssamordning IBIC	Noteringar			Informationsklass

7. AKTIVITETER FÖR ATT TILLVARATA ERFARENHETER OCH REKOMMENDATIONER

Det finns således ett antal rapporter och studier som har undersökt mätbara resultat och effekter av IBIC (Individens Behov i Centrum) i socialtjänst och äldreomsorg, men de varierar beroende på fokus och hur implementeringen av metoden har genomförts i olika kommuner och verksamheter.

I dessa, liksom i vårt län, visar det sig vara svårt att få fram entydiga och kvantifierbara sätt att följa upp metodens långsiktiga effekt. Det beror på flera faktorer såsom metodens komplexitet, olika målgrupper och variationer i genomförande.

Sammanfattningsvis har IBIC potential att förbättra individanpassad omsorg, men mätbara resultat och långsiktiga effekter på verksamheten är svåra att få fram. Projektet Länssamordning IBIC, liksom andra rapporter och studier betonar att IBIC är en kvalitativ metod, och att de mest betydande effekterna inte alltid är lätt mätbara i termer av kostnader eller tidsbesparing. Den största utmaningen ligger i att definiera vilka mätbara resultat som ska användas och hur dessa kan kopplas till de långsiktiga målen för verksamheten.

Aktivitet	Beskrivning	Ansvarig
Slutrapport kommunicerats till chefer i myndighetsnätverket samt processledare (och övriga svarande på enkäten). Nov-dec 2024	Diskussioner och frågeställningar utifrån dessa tillfällen har i korta drag sammanställts i denna rapport samt vidare förmedlats till Socialstyrelsen.	Malin Byström Nyberg
Innehåll på hemsida Kommunalt utveckling	Goda exempel och stödmaterial från länets kommuner finns tillgängligt på Kommunalt utvecklings hemsida och under stödmaterial: Systematiskt förbättringsarbete - Kommunalt utveckling	Malin Byström Nyberg

Underskrift av Projektledare

Namn: Malin Byström Nyberg Datum: 2024-12-13

Utfärdare/Enhet Kommunal utveckling, Social välfärd och hälso- och sjukvård	Telefon	Datum 2024-12-13	Version 1	Sida 23 (24)
Projekt Länssamordning IBIC	Noteringar		Informationsklass	

8. BILAGOR

8.1. Enkätfrågor 2024

1. Jag är processledare... *med processledare menas att du gått Socialstyrelsen utbildning samt på ett/ flera sätt har ansvar över IBIC inom din kommun
2. Jag arbetar i följande kommun:
3. Jag arbetar inom...
4. Vad stämmer fällande rollen som processledare i din kommun?
5. Har du gått eller finns planer på att du i din roll som processledare skall gå Socialstyrelsens fördjupningsutbildning för processledare?
6. Vilket stöd behöver du fortsatt i ditt uppdrag (som processledare eller annan nyckelperson) för att driva arbetet med IBIC framåt i din kommun?
7. Nämn något du minns/ tar med dig från processledarnätverket genom Kommunalt utveckling? T.ex. vad/ vilka moment har varit till nytta och värde för dig i rollen som processledare eller annan nyckelperson? Om du inte deltagit vid processledarnätverket kan du hoppa över denna fråga.
- 8 a). Används och dokumenterar handläggare inom myndighet enligt socialtjänstens övergripande process i Combine? Dvs. från Aktualisering, Utredda (inhämta uppgifter och bedöma behov/ pröva insatser), Besluta samt Följa upp och hantera resultat (inhämta uppgifter och bedöma behov, måluppfyllelse och kvalitetsuppföljning)?
- 8 b). Används och dokumenterar personal inom verkställighet enligt socialtjänstens övergripande process i Combine? Dvs. från Genomförande (genomförandeplan och rutinbeskrivning) till Uppföljning (måluppfyllning och kvalitetsuppföljning)?
- 9 a). Tar ni inom din kommun utdata/statistik gällande IBIC från Combine för lokal, regional eller nationell kvalitetsuppföljning?
- 9 b). Vilken typ av uppföljning görs utifrån denna utdata/ rapporter?
- 9 c) Om inte från Combine, används något annat verktyg/ program för detta ändamål?
10. Vad är den största utmaningen kopplat till arbetet med IBIC generellt inom din kommun idag? Svara gärna utifrån både ett myndighets- och verkställighetsperspektiv.
11. Har ni efter migrering och övergång till Combine fortsatt behov av länssamordning i IBIC gällande organisering, implementering eller rutinisering? Om ja, hur skulle den i så fall utformas? Svara gärna utifrån både ett myndighets- och verkställighetsperspektiv.

Utfärdare/Enhet Kommunal utveckling, Social välfärd och hälso- och sjukvård	Telefon	Datum 2024-12-13	Version 1	Sida 24 (24)
Projekt Länssamordning IBIC	Noteringar		Informationsklass	

12. Hur arbetar ni med rutinisering av IBIC inom din kommun? Nämn ett/ flera exempel som visar att IBIC är/ kan vara rutiniserat i din kommun, dvs. i arbetssätt, dokumentation och uppföljning? Med rutinisering menas när IBIC integrerats i organisationen och blivit en del av dess löpande arbete och rutiner (hållbart förändringsarbete).

13. Tillför IBIC någon skillnad i arbete och forum inom din kommun, t.ex. i ledningsgrupp, APT/ medarbetarträffar, intranätet eller politisk nämnd?

14. Tillför IBIC någon skillnad i det som förmedlas utanför din organisation och till medborgaren? Finns det t.ex. broschyrer, e-tjänster eller annan relevant information om IBIC på kommunens hemsida?

15. Något övrigt du vill tillägga om IBIC i din kommun som vi inte frågat om? Alternativt om du har något medskick till Kommunal utveckling inför höstens planering av processledarnätverket?